

SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

SKRIVELSE

2017-06-15

Ärendenr:

NV-08970-16

Beredning av jakttidsändringar

Redovisning av regeringsuppdrag

Innehåll

1	SAMMANFATTNING	5
2	INLEDNING	7
2.1	Uppdrag	7
2.2	Avgränsningar	7
2.3	Genomförande	7
3	PROBLEMBESKRIVNING	8
4	NULÄGE	9
4.1	Reglering av jakttider	9
4.2	Faktorer som styr jakttider	11
4.3	Beredning av jakttidsändringar	14
4.4	Naturvårdsverkets viltförvaltningsrelaterade råd	18
5	ÖVERVÄGANDEN OCH FÖRSLAG	21
5.1	Förslag	21
6	KONSEKVENSER	28
6.1	Problembeskrivning och referensalternativ	28
6.2	Förslaget	28
6.3	Konsekvenser av förslaget	28
7	KÄLLFÖRTECKNING	31

1 Sammanfattning

Grunden i svensk jaktlagstiftning är att allt vilt är fredat. Jakttider är ett centralt verktyg för viltförvaltningen som i huvudsak regleras genom jaktförordningens bilagor. Jakttiderna i jaktförordningens bilagor avgör bland annat om en djurart får jagas på enskilda initiativ, dvs. utan särskilt myndighetsbeslut. Jakttiden för en viltart är avgörande för att jakt till exempel inte ska bedrivas vid tidpunkter när ungar är beroende av sina föräldrar. Utformningen av jakttiden kan påverka hur många djur som faller vid jakt och vilken påverkan jakten har på artens populationsutveckling. Jakttider som anpassas till viltstammarnas utveckling kan vara ett viktigt verktyg för att uppnå en adaptiv viltförvaltning.

I regleringsbrevet för år 2017 gav regeringen Naturvårdsverket i uppdrag att utreda hur ändringar av de jakttider som regleras i jaktförordningen bör beredas inför regeringens beslut.

I Naturvårdsverkets strategi för svensk viltförvaltning slås fast att förvaltningen ska vara adaptiv. Med det menas att den ska vara lärande – den ska hela tiden utvecklas genom ny kunskap och anpassas till förändringar som sker både i naturen och i samhället. Viltförvaltningen ska vara långsiktig och förutsägbar, kommunikation kring förändringar i förvaltningen ska vara transparent och tydlig. Viltförvaltningen ska ske i samverkan med de intressenter i samhället som berörs av vilt och det ställer krav på ett gemensamt ansvarstagande och respekt för skilda värderingar och synpunkter.

Naturvårdsverket gör bedömningen att jakttiderna bör ses över regelbundet för att anpassas till viltstammarnas utveckling och föreslår en effektiv och ändamålsenlig process för dessa översyner. Naturvårdsverket föreslår i denna redovisning att regeringen ger myndigheten i uppdrag att regelbundet se över de jakttider som regleras av jaktförordningen och vid behov föreslå förändringar till regeringen. Förslaget innebär ett tydligt och transparent system som inkluderar följande former för delaktighet:

- Inledande förslagsperiod där berörda aktörer enkelt kan lämna sina förslag till Naturvårdsverket.
- Tidsbegränsat jakttidsutskott knutet till det nationella viltråd som planeras vid Naturvårdsverket.
- Snabbkonsultation av preliminära förslag till jakttidsändringar.

Översynerna av jakttiderna föreslås ske vart sjätte år. Om särskilt behov uppstår, t.ex. på grund av att en viltarts förekomst ökar eller minskar kraftigt eller att en ny invasiv främmande viltart påträffas i landet, kan Naturvårdsverket föreslå förändrade jakttider vid ett annat tillfälle än i samband med översynen.

Förslaget föreslås genomföras genom att uppdraget införs i jaktförordningen (1987:905).

2 Inledning

2.1 Uppdrag

Naturvårdsverket fick i regleringsbrevet för år 2017 följande regeringsuppdrag:

”Naturvårdsverket ska föreslå en effektivare och mer ändamålsenlig beredning av förslag på ändringar av jaktförordningen avseende jakttider. Beredningen ska inkludera samråd med berörda organisationer och resultera i förslag till regeringen. Regeringen ska fortsatt ha föreskriftsrätt inom ramen för jaktförordningen.”

Uppdraget ska redovisas senast den 15 juni 2017¹.

2.2 Avgränsningar

Arbetet omfattar förutom beredning av externa förslag på ändringar av de jakttider som regleras av jaktförordningen även det eventuella behovet av regelbundna översyner av jakttiderna.

Naturvårdsverket har avgränsat arbetet med uppdraget på följande sätt:

- Arbetet omfattar inte att se över konkreta jakttider och lämna förslag på ändringar av jakttider.
- Arbetet omfattar inte att beskriva vilka principer som bör gälla för den framtida utformningen av jakttider.

2.3 Genomförande

Naturvårdsverket har genomfört regeringsuppdraget i projektform.

Naturvårdsverket har i det nationella nyhetsbrevet *Lägesrapportering om viltförvaltning* vid två tillfällen informerat om uppdraget och vårt arbete med det.

Naturvårdsverket genomförde den 2 maj ett *dialogmöte* för regeringsuppdraget. Mötet samlade 11 deltagare från jägarorganisationer, naturskyddsorganisationer, markägare och länsstyrelser. Vid mötet presenterades och diskuterades några centrala frågor för arbetet med uppdraget.

Naturvårdsverket genomförde i april en webbenkät till berörda aktörer. Enkäten gick ut till 25 representanter för olika intresseorganisationer och myndigheter och besvarades av 18. Resultaten från enkäten har varit ett underlag för arbetet med uppdraget och presenterades även vid dialogmötet.

¹ Miljö- och energidepartementet 2016

3 Problembeskrivning

Jakttider är ett centralt verktyg inom viltförvaltningen. Jakttiderna i jaktförordningens bilagor avgör bland annat om en djurart får jagas på enskilda initiativ, dvs. utan särskilt myndighetsbeslut. Utformningen av en arts jakttid är avgörande för att jakt inte bedrivs vid tidpunkter när till exempel ungar är beroende av sina föräldrar. Utformningen av jakttiden kan också påverka hur många djur som fälls vid jakt och vilken påverkan jakten har på artens populationsutveckling. Jakttider som anpassas till viltstammarnas utveckling kan vara ett viktigt verktyg för att uppnå en adaptiv viltförvaltning.

Det nuvarande systemet för jakttidsändringar innebär att de aktörer som vill föreslå förändrade jakttider skickar en skrivelse om detta till regeringen. Därefter bereder Regeringskansliet förslaget, avgör om förslaget ska remitteras och om det ska leda till förändrade jakttider. Utöver remissbehandling av en del av de förslag som skickas till regeringen sker i normalfallet ingen särskild dialog om förslagen till jakttidsändringar med berörda intressenter. Systemet innebär viss otydlighet och vissa brister i transparens och delaktighet.

Det har inte skett någon strukturerad översyn av de svenska jakttiderna sedan år 2000. Under dessa år har kunskapen om arters biologi förbättrats och vissa arters biologi (flyttningmönster, tider för brunst mm) förändrats på grund av ändrad fenologi². Dessutom har under perioden flera viltpopulationer ökat, andra har minskat och viltskador på jord- och skogsbruk har ökat. Bristen på en regelbunden översyn av jakttiderna försvårar för en adaptiv viltförvaltning.

² Fenologi är de periodiska företeelsernas uppträdande inom växt- och djurriket, dvs. hur naturen förändras över årstiderna.

4 Nuläge

4.1 Reglering av jakttider

4.1.1 EU-lagstiftning

FÅGELDIREKTIVET

Fågeldirektivet behandlar samtliga fågelarter som naturligt förekommer inom medlemsstaternas europeiska territorium³. Bakgrunden till direktivets uppkomst är bland annat att en stor del av de fågelarter som naturligt förekommer inom medlemsstaterna är flyttfåglar med en utbredning som innefattar flera medlemsstater. Direktivet gäller även för fåglarnas ägg, bon och livsmiljöer (artikel 1).

I direktivets artikel 5 anges ett generellt skydd som omfattar förbud mot att avsiktligt döda eller fånga fåglar, att avsiktligt förstöra, skada eller samla in bon eller ägg. Vidare är det förbjudet att avsiktligt störa fåglar särskilt under deras häcknings- och uppfödningstider.

I direktivets artikel 7 framgår att medlemsstaterna särskilt ska se till att de fågelarter som med, hänsyn till artens populationsstorlek, geografiska spridning och reproduktionsnivå, är tillåtna att jagas i enlighet med nationell lagstiftning inte får jagas under uppfödningssäsongen eller under häckningens olika stadier. Beträffande flyttfåglar får dessa inte heller jagas under återvändande till häckningsplatserna. I artikel 8 framgår att medlemsstaterna ska förbjuda användningen av de jaktmedel och jaktmetoder som anges i bilaga IV punkten a⁴, samt de transportmedel som anges i samma bilaga punkten b⁵ vid jakt efter fågel.

Medlemsstaterna ska enligt artikel 12 lämna en rapport till EU-kommissionen om genomförandet av nationella bestämmelser som antagits i enlighet med direktivet. Rapporteringen omfattar även de aktuella artens beståndsstatus⁶. Intervallet för rapportering ändrades vid den senaste rapporteringen till sex år och nästa rapportering sker under 2019.

³ Europaparlamentet 2009

⁴ I punkt a förbjuds bland annat snaror, lim, krokare, elektriska anordningar, elektroniska bildförstärkare och bildomvandlare, sprängämnen, gift samt halv- eller helautomatiska vapen med magasin som rymmer mer än två patroner.

⁵ I punkt b förbjuds bland annat flygplan, motordrivna fordon och vissa båtar.

⁶ EU-kommissionens sammanställning av den senaste svenska rapporteringen finns här: http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=se/eu/art12/envvuhddg/SE_birds_reports.xml&conv=343&source=remote

ART OCH HABITATDIREKTIVET

I art- och habitatdirektivets⁷ bilagor (2, 4 och 5) framgår vilka djurarter som kräver särskild hänsyn. Arter upptagna i bilaga 2 är av gemenskapsintresse och kräver att särskilda bevarandeområden utses. I bilaga 4 återfinns arter av gemenskapsintresse som kräver noggrant skydd och i bilaga 5 listas de arter som kan bli föremål för förvaltningsåtgärder.

I artikel 12.1 framgår att medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för ett strikt skyddssystem i det naturliga utbredningsområdet för de djurarter som finns förtecknade i bilaga 4a med ett förbud mot att avsiktligt störa dessa arter, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings-, och flyttperioder. Bland annat bäver, varg, lodjur, björn och utter är listade i bilaga 4a.

I artikel 14 framgår att medlemsstaterna, om det behövs för att bibehålla gynnsam bevarandestatus för djurarter förtecknade i bilaga 5, ska reglera omfattningen av jakt. Regleringen kan ske i såväl tid som rum eller regleras med tillstånd eller kvoter. Arter som finns förtecknade i bilaga 5 som är/har varit eller skulle kunna komma att omfattas av jakt i Sverige är exempelvis: mård, iller, skogshare samt våra sälararter.

Enligt 17 artikeln pkt 1 ska medlemsstaterna vart sjätte år till EU-kommissionen redovisa åtgärder vidtagna till följd av direktivet samt en bedömning av dessa åtgärders effekt på bevarandestatusen hos de aktuella naturtyperna och arterna. Nästa rapportering sker under 2019. Rapporteringen omfattar även de aktuella naturtypernas och arternas bevarandestatus.

EU-FÖRORDNING OM INVASIVA FRÄMMANDE ARTER

I syfte att motverka etablering och spridning av arter som bedöms som invasiva för Europeiska Unionen har EU antagit Rådets förordning (EU) (1143/2014) om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva arter. I förordningen listas invasiva arter av unionsbetydelse. För dessa arter ska medlemsstaterna vidta strikta åtgärder för att hindra etablering och vidare spridning, vilket i praktiken innebär jakt året runt för de viltarter som listas. I dagsläget förekommer inga av de listade viltarterna i Sverige. Listan ska revideras minst vart sjätte år och nya arter kan då tillkomma. Om nya arter listas kan Sverige behöva införa jakt för dessa arter.

4.1.2 Svensk jaktlagstiftning

Grunden i den svenska jaktlagstiftningen är att allt vilt är fredat enligt 3 § jaktlagen⁸ och får jagas enligt särskilda undantag i lagstiftningen. I 4 § samma lag framgår att viltet ska vårdas i syfte att bevara de viltarter som tillhör landets viltbestånd samt de fågelarter som del av året naturligt förekommer i landet. Vidare

⁷ Rådets direktiv 1992

⁸ SFS 1987:259

regleras i 29 § att regeringen får meddela föreskrifter om de tider olika slag av vilt får jagas i landets olika delar, om tillstånd till jakt under särskild jakttid (licensjakt) samt om tillstånd till jakt för att förhindra skador av vilt.

Regeringen reglerar jakttider i huvudsak genom jaktförordningens⁹ bilagor. Bilaga 1 omfattar allmän jakttid för när vissa arter är tillåtna att jaga. Under den allmänna jakttiden får jakt efter det aktuella viltet bedrivas utan begränsning i antal. Dock kan länsstyrelsen med stöd av 2 § jaktförordningen besluta om begränsning av jakttiden för en viss viltart om det behövs med hänsyn till snö-, is- eller temperaturförhållanden. Bilaga 2 reglerar under vilken tidsram länsstyrelserna får besluta om att jakt får bedrivas efter älg och bilaga 3 reglerar när jakt efter kronhjort får bedrivas inom kronhjortsområde och kronhjortsskötselområde. Jakten efter älg och kronhjort som regleras i dessa bilagor får ske efter ett begränsat antal individer antingen i form av licens från länsstyrelsen eller som avskjutningsmål i älg- respektive kronhjortsskötselområdena. I bilaga 4 regleras under vilka tider som vissa arter får jagas på enskilds initiativ för att förebygga skador eller sanitär olägenhet.

Med stöd av § 24 a jaktförordningen får Naturvårdsverket överlämna rätten att besluta om skyddsjakt och licensjakt efter björn, järv, lo och varg till länsstyrelserna. Den jakttid som länsstyrelserna får besluta att licensjakt efter björn, varg och lo är tillåten regleras av föreskrifter¹⁰ som Naturvårdsverket meddelat med stöd av § 24 c jaktförordningen.

I 9 § jaktförordningen regleras att jakt med skjutvapen efter älg, björn, varg, järv, lo, hjort, rådjur och mufflon får endast ske under vissa tider av dygnet.

I 16 § jaktförordningen regleras vilka datum det är tillåtet att använda hundar för jakt eller jaktträning.

4.2 Faktorer som styr jakttider

De biologiska ramarna för jakttiderna styrs av arters parnings-, häcknings- och uppfödningstider och att viltet så långt möjligt ska vara fredat under dessa perioder. För att jakten ska bidra till viltförvaltningens målsättningar är det viktigt att känna till de aktuella arternas biologiska förutsättningar. Tre huvudsakliga faktorer har betydelse för hur jakt påverkar en art:

- Populationens tillväxttakt,
- åldersstruktur samt
- hur de rör sig och använder landskapet.

En art med lång livstid får ofta färre ungar än arter med kort livstid vilket får konsekvenser för hur mycket arten kan jagas. Generellt kan sägas att arter med kort livslängd som får många ungar löper mindre risk för överbeskattning medan risken

⁹ SFS 1987:905

¹⁰ NFS 2014:24, NFS 2010:7 och NFS 2010:15

är större för mer långlivade arter som får få ungar. Dessa arter kräver därför mer reglerad jakt.

Jakttiderna baseras i regel på en kombination av internationella åtaganden, etiska ställningstaganden och jaktlig tradition. Det bör dock beaktas att arter som utsätts för en hög grad av predation kan vara känsliga för jakt när populationstätheten är som lägst under året. Till exempel skulle redan en begränsad jakt efter orre och tjäder på vårens spelplatser ha större påverkan på kommande populationsnivåer än vad en jakt under tidig höst skulle ge. Detta beror på att huvuddelen av fåglar som fålls under hösten skulle utgöras av individer som ändå skulle dö och försvinna ur populationen under vintern, medan jakt under våren sker på individer som överlevt vintern och i hög grad bidrar till kommande reproduktion i populationerna. Arter som lever i sociala strukturer kräver särskild hänsyn då jakt annars riskerar att splittra familjegrupper vilket kan leda till minskad överlevnad hos kvarvarande individer.

För att undvika att viltarter beskattas för mycket ur ett långsiktigt perspektiv kan det vara nödvändigt att reglera uttaget ur populationen. Detta kan ske dels genom att begränsa tiden som den aktuella arten är tillåten att jaga och dels genom jaktkvoter. I Sverige begränsas uttaget ofta genom att införa kvoter genom licensjakt för dessa arter som annars skulle riskera att överbeskattas. Exempel på arter där jaktuttaget regleras med licenser är älg, kronhjort, björn och lodjur. Jakten på ripa på statens mark i fjällregionen regleras också för att undvika för stort uttag, men då genom begränsning av antal jägare som kan jaga i ett område under en säsong.

NATURVÅRDSVERKETS RIKTLINJER FÖR JAKTTIDER

Naturvårdsverket beslutade år 2000 om riktlinjer för jakttider¹¹. I riktlinjerna rangordnas ett antal faktorer som bör påverka utformningen av jakttider. De viktigaste allmänna riktlinjerna anger att utgångspunkten för jakttider är att viltet bevaras i livskraftiga bestånd i såväl det internationella och nationella som i det regionala och lokala perspektivet. En annan faktor som anges är att utöver nationell lagstiftning även de internationella överenskommelser som Sverige förbundit sig att följa ska beaktas. Vad gäller jakttidernas geografiska belägenhet så anger riktlinjerna att jakttiderna bör vara enhetliga inom så stora geografiska områden som möjligt samt att start- och slutdatum bör vara enhetliga inom respektive Götaland, Svealand och Norrland. Vidare framhålls att jakttiderna som regel bör förläggas utanför den tid vid vilken viltet återvänder till häckningsplatserna, parar sig/brunstar/häckar, föder ungar eller under den tid när ungarna är helt beroende av föräldradjuren.

¹¹ Naturvårdsverket 2000

Riktlinjerna har fungerat som underlag för Naturvårdsverkets ställningstaganden i jaktfrågor- Då Naturvårdsverket sedan år 2000 endast haft en begränsad roll i jaktfrågorna har riktlinjerna inte setts över sedan dess .

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDETS JAKTTIDSRAMAR

Enligt 1938 års jaktlagstiftning var jakt tillåten på alla vilda däggdjur och fåglar som inte var fridlysta. Genom de ändringar i jaktlagstiftningen som trädde i kraft 1968 skapades ett nytt fridlysningsystem med principen att allt vilt är fredat. Vilda däggdjur och fåglar skulle vara fridlysta under all annan tid på året än den som fastställdes som allmän jakttid.¹² 1975 beslutade Svenska Jägareförbundet så kallade jaktidsramar som började gälla året därpå och ramarna ”anger de gränser, inom vilka jaktiden för varje art med hänsyn till produktionsbiologiska och jaktetiska faktorer normalt bör sättas”¹³. Jaktidsramarna har fungerat som ett stöd för jaktberedningens arbete och det ska endast vara nya biologiska fakta eller nya jaktetiska bedömningar som kan ändra fastställda jaktidsramar. För att förtydliga skillnaden mellan jaktidsram och jakttid anges att jakttidernas längd och placering inom ramarna ska avvägas främst med hänsyn till djurstammarnas aktuella storlek och till jaktligt praktiska aspekter. När ramarna fastställs beaktas särskilt artens normala yngelperiod och artens brunst eller spelperiod som ska ligga utanför ramen. Det tas också särskild hänsyn till effekter till följd av beskattning av hannar under tid då parbildning är stabil eller honan försörjs av hanen samt klimatförhållanden som normalt medför att arten ej bör utsättas för störningar eller som underlättar en alltför hög beskattning¹⁴. I underlaget ingår ofta vetenskapliga studier som artens biologi som underlag, samt populationsuppskattningar (avskjutningsstatistik mm). I processen vägs jägarnas önskemål och behov mot tillgänglig fakta.¹⁵

De grundläggande principer som beslutades av jägareförbundet 1975 kompletterades 2005 och jaktidsramarna bedöms av förbundet ha fortsatt hög aktualitet. Men förbundet bedömer att det behöver göras en översyn av jaktidsramarna för att de ska kunna fungera som ett verktyg för att uppnå väl avvägda jakttider med utgångspunkt från en långsiktig hållbar viltförvaltning med högt ställda krav på god jaktetik.¹⁶

¹² Svenska Jägareförbundet 2013b

¹³ Svenska Jägareförbundet 1975

¹⁴ Svenska Jägareförbundet 1975

¹⁵ Svenska Jägareförbundet 2016a

¹⁶ Svenska Jägareförbundet 2016b

4.3 Beredning av jakttidsändringar

4.3.1 Dagens system för beredning av jakttidsändringar

Regeringen får enligt 29§ jaktlagen meddela föreskrifter om allmän jakt, licensjakt och skyddsjakt. I jaktförordningens (1987:905) bilagor anges tider för när olika viltarter får jagas och dessa tider kan vid behov ändras av regeringen. Det nuvarande systemet för jakttidsändringar innebär att Regeringskansliet årligen tar emot enstaka förslag om ändrade jakttider från olika intressenter. En del av de inkomna förslagen remitteras. Efter remissbehandlingen kan regeringen besluta om den föreslagna ändringen i jakttiden ska genomföras.

Naturvårdsverket har i arbetet med detta uppdrag undersökt hur många förslag om jakttidsändringar som inkommit till regeringen under de gångna fem åren (2012-2016). Efter sökningar i regeringens diarium har vi identifierat 14 inkomna brev och skrivelser som bedöms röra jakttidsändringar. Ingen av dessa skrivelser har remissbehandlats av Regeringskansliet.

De senaste ändringarna av jakttider som regleras i jaktförordningen skedde vid två tillfällen 2012¹⁷. Dessa ändringar gällde vissa tider för allmän jakt på 29 arter¹⁸, tider för jakt efter älg, tider för jakt efter kronhjort och skyddsjakt efter grågås och vitkindad gås.

Svenska Jägareförbundet är den enda aktör som sedan år 2000 regelbundet lämnat in samlade förslag över jakttidsändringar till regeringen. Förbundet tar ungefär vart tredje år fram ett samlat förslag till förändrade jakttider. Förslaget baseras på synpunkter som kommer från olika delar av organisationen. Årligen inkommer 15-20 förslag som rör jakttider av vilka flera är motioner som behandlats och fått bifall vid årsstämman i ett eller flera av förbundets 22 länsjaktvårdsföreningar¹⁹.

4.3.2 Jakttidsberedningen fram till år 2000

År 1938 fick Sverige en ny jaktlagstiftning och sedan dess har regeringen gett Svenska Jägareförbundet i uppdrag att leda jakten och viltvården för de delar som omfattas av det årliga regeringsbeslutet, dvs. det så kallade allmänna uppdraget. År 1947 startades en fridlysningskommitté av Svenska Jägareförbundet och 1958 övergick den till en jakttidsberedning. Jakttidsberedningen drevs i förbundets regi och bildades sannolikt inom ramen för det allmänna uppdraget.

Jakttidsberedningens uppdrag var: ”att på biologiska grunder – med hänsynstagande till viltvårdens och jaktens samt allmänna och enskilda intressen –

¹⁷ SFS 2012:466 och SFS 2012:590

¹⁸ Rödräv, dovhjort, kronhjort, rådjur, knipa & storskrake, alfågel & sjöorre, vigg, ejder, småskrake, dalripa & fjällripa, järpe, orre & tjäder, orttupp & tjädertupp, raphöna, fasan, morkulla, havstrut, gråtrut & fiskmås, ringduva, björktrast, nötskrika, kråka, kaja & skata samt råka.

¹⁹ Rolf Brittas, e-post

noggrant pröva frågor om fridlysning och jakttider samt därmed sammanhängande andra frågor²⁰. I delbetänkandet av jaktlagsutredningen om Viltmyndigheten – jakt och viltförvaltning i en ny tid (SOU 2013:71) beskrivs att det i jakttidsberedningen fanns 18 ledamöter som representerade Kungliga Vetenskapsakademins miljökommitté, Kungliga skogs- och lantbruksakademien, Statens veterinärmedicinska anstalt, Naturvetenskapliga forskningsrådet, Sveriges lantbruksuniversitet, Svenska naturskyddsföreningen, Sveriges ornitologiska förening, Lantbrukarnas riksförbund, Jägarnas riksförbund, Friluftsförbundet och Världsnaturfonden. Dessutom ingick tre av jägareförbundet utsedda ledamöter och Naturvårdsverket hade en observatörsplats²¹. Beredningen genomförde årligen en översyn av alla jakttiderna. På så sätt fick de representerade organisationerna en god insikt i de jakttidsfrågor som skulle avgöras. Inriktningen för arbetet var att ta fram eniga förslag från beredningen.²²

Jakttidsberedningen lämnade fram till år 1999²³ jakttidsförslag till jägareförbundets styrelse som fastställde förbundets förslag vilket sedan överlämnades till Naturvårdsverket. Verket remitterade därefter förslaget och lämnade in en bearbetad framställning till ansvarigt departement. Sedan följde en ny remittering av Naturvårdsverkets jakttidsförslag innan regeringen beslutade i ärendet.

Genom åren har tidsperioderna mellan jakttidsberedningens översyner förändrats. I jaktlagsutredningens delbetänkande SOU 2013:71 framgår att det under lång tid togs fram ett nytt jakttidsförslag varje år. Därefter skedde översynerna med två eller tre års intervall för att under senare år övergått till att jakttiderna gällt tills vidare.²⁴

Jakttidsberedningen lades ner av jägareförbundet år 2000. En orsak till detta beslut var att förbundet ansåg att de organisationer som ingick i beredningen och var överens om beredningens förslag hade en annan uppfattning vid de remissbehandlingar som skedde därefter. En annan orsak var att det blev en omständlig och arbetskrävande process att först bereda förslagen i jakttidsberedningen och sedan lämna synpunkter vid två remisser. För att effektivisera processen gjordes bedömningen att inspel skulle skickas in vid remissförfarandet istället. Jakttidsberedningen ersattes av ett viltförvaltningsråd som avvecklades för 3-4 år sedan.²⁵

²⁰ Svenska Jägareförbundet 2013a

²¹ 2013

²² Rolf Brittas, e-post.

²³ Svenska Jägareförbundet 2016a.

²⁴ 2013

²⁵ Daniel Ligné, muntl.

4.3.3 Våra grannländers system för beredning av jakttidsändringar

I detta avsnitt beskrivs systemet för översyn och ändring av jakttider i våra grannländer Norge, Finland och Danmark.

NORGE

Systemet för beredning av jakttidsändringar i Norge regleras i 9§ viltloven. I 9§ framgår att det är kungen som fastställer vilka arter som kan jagas och inom vilka tidsramar som jakten kan ske. I praktiken är beslutet delegerat till Klima- og miljødepartementet som därefter delegerat vidare till Miljødirektoratet som är den myndighet som både bereder och beslutar om jakt för respektive art och vilka områden där jakt kan förekomma. Vissa jakttider regleras regional och lokalt, exempelvis kan fylkesmannen reglera jaktstarten på grågås (om den finns en godkänd förvaltningsplan) samt att fylkeskommunen kan inskränka jakten på älg och/eller kronhjort efter ansökan från kommunen. Det kan finnas olika jakttider för olika delar av landet. Även om det nyttjas i liten utsträckning så finns det möjlighet för Miljødirektoratet att besluta om jakttider för en viss tid av dygnet eller veckan, och det kan beslutas om olika jakttider för jakt efter hannar och honor eller äldre och yngre individer av den art som jagas. Miljødirektoratet kan också besluta om kvoter för hur många djur som får fällas.²⁶

Jakttiderna ses över vart 5:e år och är tidsbegränsade men översynen innebär inte per automatik att det blir förändringar i jakttiderna. I översynen är det ofta fokus på enskilda utpekade arter samt om någon art inte ska jagas längre eller om någon art kan börja jagas. Själva processen för översynen börjar 1,5 år innan beslutet om ändring av jakttider. Berörda aktörer bjuds in att lämna sina ändringsförslag och förslagen kommer in både skriftligen och genom olika former av möten och samråd. Därefter tar Miljødirektoratet fram ett samlat förslag som sänds ut på remiss. Olika aktörer har möjlighet att lämna synpunkter på förslaget innan beslut fattas²⁷. Det har den 1 april 2017 beslutats om nya jakttider i Norge och dessa gäller till och med 31 mars 2022²⁸.

FINLAND

Det finländska systemet för beredning av jakttidsändringar regleras i 37 och 38§§ jaktlagen (28.6.1993/615) och i 24§ jaktförordningen (12.7.1993/666). Den finländska jaktlagstiftningen reglerar inte jakttider utan fredning eller fridlysningstider på arts- eller områdesnivå. Jakttider beslutas av regeringen (24 § jaktförordningen) eller Jord- och skogsbruksministeriet (38 § jaktlagen).

²⁶ LOV-1981-05-29-38

²⁷ Erik Lund, e-post

²⁸ FOR-2017-01-25-106

I 37§ i den finländska jaktlagen står det att ”om det behövs för att bevara ett viltbestånd eller trygga en störningsfri fortplantning inom ett viltbestånd, ska viltarten i fråga fredas för en bestämd tid eller tills vidare. Bestämmelser om vilka viltarter som ska fredas och om fredningstiderna utfärdas genom förordning av statsrådet”.

I 38§ i samma lag står det att ”om ett viltbestånd är hotat inom hela eller en del av det område där det förekommer, kan jakten på viltarten i fråga förbjudas eller begränsas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Förordningen ska ange vilket område förbudet eller begränsningen gäller. Förbudet eller begränsningen kan utfärdas för en tid av högst tre år i sänder. Förbudet eller begränsningen kan träda i kraft tidigast två veckor efter det att förordningen utfärdats. Innan förordningen utfärdas ska jord- och skogsbruksministeriet höra Finlands viltcentral och de jaktvårdsföreningar vars verksamhetsområde förbudet eller begränsningen gäller (18.2.2011/159). Om viltbeståndet blir livskraftigt kan förbudet eller begränsningen upphävas innan tiden löper ut”.

Fridlysningstider ses inte över i något bestämt tidsintervall men förordningen kan vid behov ses över varje år. Ändringar i förordningen baseras på årliga resultat från Finlands viltriangelssystem. Viltrianglar är permanenta inventeringsruttor som skapats för att följa upp viltförekomsten i landet. Det finns ca 1200 viltrianglar i Finland. Det kunskapsunderlag som fås via dessa inventeringar används vid planering av jakt och jaktkvoter men även inom olika delar av miljöarbetet, planering av markanvändning samt till forskning.²⁹

Ändringar i propositioner remitteras alltid innan de beslutas.

Det finländska nationella viltrådet är ett strategiskt förvaltningsorgan som stöder viltpolitiken och deltar i beredningen av den. Nationella viltrådet har en representant från vart och ett av Finlands viltcentrals 15 verksamhetsområden. Till det nationella viltrådet hör dessutom representanter för Jord- och skogsbruksministeriet, Miljöministeriet, Forststyrelsen och representanter från jord- och skogsbruk, jakt- och viltvård samt naturvård.

DANMARK

Systemet för beredning av jakttidsändringar regleras i kapitel 2 i Lov om jagt og vildtforvaltning. Det är Miljø- og fødevareministeren som beslutar om jakttider i Danmark. Detta sker efter rekommendationer från SVANA´s (Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, tidigare Naturstyrelsen) viltförvaltningsråd. Rådet ger rekommendationer till Miljø- og fødevareministeren i större eller mer principiella frågeställningar om jakt och viltvård. Rådets ordförande utses av Danmarks miljö- och livsmedelsminister och rådets övriga nio medlemmar utses av miljöministern på rekommendation av de närmaste intresseorganisationerna. I rådet sitter

²⁹ Riistakolmiot 2017

representanter från Landbrug & Fødevarer, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk ornitologisk Forening, Dansk Skovforening, Dyrenes Beskyttelse och Friluftsrådet.

Sedan Lov om jagt og vildtforvaltning trädde i kraft 1994 har jakttiderna setts över vart tredje eller vart fjärde år³⁰.

Våren 2017 pågår en översyn av de danska jakttiderna. SVANA beställde i december 2015 en vetenskaplig rapport av DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet som publicerades i september 2016³¹. Rapporten som är omfattande utgör det vetenskapliga underlag som viltförvaltningsrådet använder i sin beredning och dialog för kommande jakttider. Rapporten ger en uppdaterad översikt över befintlig kunskap om de biologiska, populationsmässiga samt jaktliga förhållandena som är relevanta för att kunna göra en professionell värdering av jakttiderna för respektive art. I rapporten finns även en värdering av eventuella förvaltningsmässiga utmaningar och problem. Viltförvaltningsrådet inrättar en arbetsgrupp bland sina medlemmar som diskuterar målsättning och jakttider och DCE är rådgivare för den gruppen. Förslaget till nya jakttider presenteras för viltförvaltningsrådet som levererar sin slutgiltiga rekommendation i september 2017 och nya jakttider träder i kraft från 1 april 2018 och de gäller i fyra år framåt³².

4.4 Naturvårdsverkets viltförvaltningsrelaterade råd

4.4.1 Existerande råd

Naturvårdsverket har fyra olika viltförvaltningsrelaterade råd och samarbetsorgan som är knutna till myndigheten:

- Nationella rovdjursrådet
- Klövviltsrådet
- Storfågelforum
- Vetenskapliga kommittén för viltforskning (Viltkommittén)

Nedan följer en kortfattad beskrivning av dessa råd.

NATIONELLA ROVDJURSRÅDET

Nationella rovdjursrådet är ett rådgivande organ till Naturvårdsverket i genomförandet av rovdjurspolitiken. Rådet har funnits sedan år 2002 och består utöver Naturvårdsverkets representant (ordförande) av 12 representanter för jägar-

³⁰ Aarhus universitet 2016

³¹ Aarhus universitet 2016

³² Aksel Bo Madsen, e-post

och naturskyddsorganisationer, brukarorganisationer, Viltskadecenter och länsstyrelserna. Rådet har 2-4 möten per år.

KLÖVVILSTRÅDET

Klövviltsrådet ska utgöra ett stöd för Naturvårdsverkets vägledning i frågor som rör klövviltförvaltning och vara ett forum för kompetensutbyte kring den nationella klövviltförvaltningen. Resultatet av rådets arbete ska underlätta och utgöra en del i underlaget vid länsstyrelsemans beslut, särskilt i länsöverskridande och mer komplicerade frågor. Även andra myndigheter som Polismyndigheten och Trafikverket kan behöva vägledning kring deras arbete som berör klövvilt. Det nationella Klövviltsrådet inrättades 2014 och består av 15 representanter för jägarorganisationer, naturskyddsorganisationer, brukarorganisationer och myndigheter. Rådet har 2-4 möten per år.

STORFÅGELFORUM

Storfågelforum är ett samarbetsorgan för Naturvårdsverkets arbete med frågor om förvaltningen av storfåglar - tranor, gäss och svanar. Storfågelforum etablerades 2014 och består av 10 representanter för jägarorganisationer, naturskyddsorganisationer, brukarorganisationer och myndigheter. En stor del av Storfågelforums verksamhet är informationsutbyte och gruppen har haft två möten sedan den etablerades.

VILTKOMMITTÉN

Den Vetenskapliga kommittén för viltforskning (Viltkommittén) är Naturvårdsverkets rådgivande expertkommitté för fördelning av forskningsmedel ur Viltvårdsfonden och i övrigt ärenden som rör forskning kring vilt. Viltkommittén är en rådgivande instans som lämnar rekommendationer om beslut till Naturvårdsverket. Kommitténs huvudsakliga arbetsuppgift är att vetenskapligt och relevansmässigt värdera och prioritera forskningsansökningar enligt syftet med Viltvårdsfondens medel och aktuell forskningsstrategi. Viltkommittén består av forskare som representerar olika forskningsdiscipliner, samt representanter från Naturvårdsverket, länsstyrelserna och Svenska Jägareförbundet. De vetenskapliga ledamöterna (forskarna) i kommittén rekryteras från både Sverige och andra europeiska länder. Kommittén har haft ovan beskrivna roll och ansvar sedan 1989.³³

4.4.2 Planerat nationellt viltråd

I Naturvårdsverkets strategi för svensk viltförvaltning finns ett avsnitt om Naturvårdsverket som central viltmyndighet – strategi, mål och åtgärder. I avsnittet beskrivs insatser för att utveckla och stärka svensk viltförvaltning. I vägvalet *Skapa en tydlig och förutsägbar viltförvaltning* finns ett mål som lyder ”2018 har Naturvårdsverket genomfört åtgärder för att utveckla samverkan för en väl

³³ Naturvårdsverket 2014

fungerande viltförvaltning.” Målet har fyra delmål varav ett är: ”2016 finns ett viltråd vid Naturvårdsverket för att utveckla samverkan för en väl fungerande viltförvaltning”³⁴. Vid tidpunkten för denna redovisning är vilträdet inte etablerat, men Naturvårdsverket utreder olika aspekter av det framtida rådet.

³⁴ Naturvårdsverket 2015

5 Överväganden och förslag

5.1 Förslag

Vårt förslag är att Naturvårdsverket får ansvaret att regelbundet se över de jakttider som regleras av jaktförordningen och vid behov föreslå förändringar till regeringen. Förslaget syftar till en mer effektiv och ändamålsenlig beredning och innebär en process som ökar tydlighet, transparens och delaktighet.

I strategin för svensk viltförvaltning slås fast att förvaltningen ska vara adaptiv. Med det menas att den ska vara lärande – den ska hela tiden utvecklas genom ny kunskap och anpassas till förändringar som sker både i naturen och i samhället. Naturvårdsverket gör bedömningen att jakttider är ett viktigt verktyg för viltförvaltningen och att en adaptiv viltförvaltning medför att jakttiderna regelbundet bör ses över.

Naturvårdsverket är i egenskap av nationell förvaltningsmyndighet för jakt- och viltfrågor lämpad att ansvara för att regelbundet se över jakttiderna med god delaktighet från berörda aktörer. Vi har redan idag en viktig roll i utvecklingen av villkor för jakten – bland annat genom att reglera jakttider mm i föreskrifter för länsstyrelsens beslut om licensjakt på stora rovdjur och andra beslut om jaktmedel. Naturvårdsverket har även ett nationellt ansvar för kunskapsuppbyggnad kring vilt som bland annat nås genom att finansiera viltövervakning, forsknings-, försöks- och utvecklingsverksamhet samt kunskapssammanställningar.

5.1.1 Grundläggande principer för jakttider

Naturvårdsverkets översyner av jakttider bör basera sig på aktuell kunskap om faktorer som viltarternas biologi, beståndsutveckling och utvecklingen av viltskador. Trots detta bör en långsiktighet i jakttiderna eftersträvas och endast en mindre del av jakttiderna ändras vid en översyn. Arbetet med översyner av jakttider bör basera sig på nationella riktlinjer för jakttider som bör tas fram inför den första översynen. Naturvårdsverket kan utgå från de tidigare riktlinjer för jakttider som beslutades år 2000³⁵.

5.1.2 Översynens omfattning

VILKA JAKTTIDER

Jaktidsöversynen bör omfatta jakttiderna i jaktförordningens bilagor (för allmän jakt, skyddsjakt och licensjakt). Dessutom bör översynen omfatta vilken tid på dygnet olika viltslag får jagas (9 § jaktförordningen), de tider för jaktträning av hundar och hundanvändning vid jakt och jaktträning som regleras i 16 § jaktförordningen samt sådana jakttider som regleras i Naturvårdsverkets föreskrifter om länsstyrelsens beslut om licensjakt på björn, varg och lodjur³⁶.

³⁵ Naturvårdsverket 2000

³⁶ NFS 2014:24, NFS 2010:7 och NFS 2010:15.

Den återkommande översynen av jakttiderna bör inkludera en bedömning om arter bör strykas i de aktuella bilagorna för allmän jakt och skyddsjakt respektive om nya arter bör läggas till, dvs. om arter ska sluta att jagas respektive börja jagas med stöd av jaktförordningens bilagor 1 (allmän jakt) och 4 (skyddsjakt).

INTERVALL

Jakttidsöversynen bör inledas vart sjätte år. Om behov uppstår, till exempel på grund av kraftiga förändringar av en arts populationsstorlek eller vid viltsjukdomar som behöver hanteras av viltförvaltningen (Chronic Wasting Disease (CWD), fågelinfluensa, mm) eller att en ny invasiv främmande viltart påträffas i landet bör Naturvårdsverket även vid annat tillfälle än i samband med den regelbundna återkommande översynen föreslå förändrade jakttider till regeringen.

Det bör påpekas att jakttiderna som nu regleras i jaktförordningen även fortsatt bör gälla tillsvidare, dvs. fram till regeringen beslutar att ändra dem.

Naturvårdsverket bedömer att översynen kan genomföras relativt sällan. Motsvarande översyner sker vart tredje/fjärde år i Danmark och vart femte år i Norge. Naturvårdsverket bedömer att en översyn kan ske vart femte eller sjätte år. Vi har valt att föreslå vart sjätte år då en sexårig rapporteringscykel används för EU:s fågel- och art- och habitatdirektiv och det kan finnas ett värde i att ha samma intervall för att nyttja kunskapsunderlag om populationsutveckling mm som tas fram i samband med EU-rapporteringen och/eller rapportera eventuella förändringar i jakttider till EU-kommissionen.

5.1.3 Former för delaktighet och samråd

Utformningen av jakttider är en fråga som påverkar och engagerar aktörer som organisationer för jakt, areella näringar och naturskydd. Översynen av jakttiderna kommer att bygga på mer underbyggda underlag och ge ett bättre resultat om berörda aktörer ges möjlighet att ge inspel till översynsarbetet och tycka till om preliminära förslag. Samtidigt bör en smidig och enkel process som inte belastar aktörerna med alltför mycket arbete eftersträvas. Vi föreslår följande verktyg för att få till en god delaktighet vid översynsarbetet:

- Inledande förslagsperiod
- Nationellt viltråd och särskilt jakttidsutskott
- Snabbkonsultation

INLEDANDE FÖRSLAGSPERIOD

Översynen av jakttiderna bör inledas med en förslagsperiod. Under denna period uppmanas berörda aktörer att lämna förslag på jakttidsändringar till Naturvårdsverket. Naturvårdsverket bör göra det enkelt att lämna förslag och tydligt kommunicera hur förslag ska lämnas, till exempel genom att möjliggöra att lämna förslag genom verkets webbsidor.

NATIONELLT VILTRÅD OCH SÄRSKILT JAKTTIDSUTSKOTT

Naturvårdsverket bedömer att det nationella viltråd som är planerat att etableras bör ha en central rådgivande roll för verkets arbete med att se över jakttiderna. Övergripande frågor, som till exempel riktlinjer för jakttider, bör behandlas i viltrådet, medan mer detaljerade och artspecifika frågor i huvudsak föreslås hanteras i ett tidsbegränsat jakttidsutskott knutet till viltrådet.

Jakttidsutskottet föreslås etableras tillfälligt för den tid översynen pågår och bestå av de mest berörda intressenterna som är representerade i viltrådet. Det bör i enstaka fall även vara möjligt att adjungera ledamöter som representerar intressen som inte är permanent representerade i viltrådet.

Naturvårdsverket menar att det vore positivt om en särskild grupp – jakttidsutskott – kan bistå verket i arbetet med översynen av jakttiderna. Vi bedömer att jakttidsutskottet bör bestå av som mest tio ledamöter som representerar intressen för jakt, areella näringar och naturskydd. Vid dialogmötet som genomfördes i arbetet med regeringsuppdraget lyfte deltagare att arbetet bör stödjas av ett särskilt jakttidsråd då de ansåg att just jakttidsfrågan med fördel kan drivas i en rådsliknande form. Då översynerna föreslås ske med relativt glesa intervall bedömer vi att det är lämpligare att i samband med varje översyn etablera ett nytt jakttidsutskott knutet till det planerade permanenta viltrådet än att ha en permanent jakttidsgrupp.

SNABBKONSULTATION

Naturvårdsverket föreslår att ett preliminärt förslag till ändrade jakttider blir föremål för en snabbkonsultation. Snabbkonsultationen bedöms pågå under en månad, och ge ett 30-tal aktörer³⁷ möjlighet att ge respons på det preliminära förslaget till jakttidsändringar.

Naturvårdsverket har i denna redovisning bedömt att Regeringskansliet kommer att remittera det förslag till jakttidsändringar som Naturvårdsverkets översyn av jakttiderna resulterar i. För att effektivera processen bedömer vi därför att det kommer vara tillräckligt att Naturvårdsverket genomför en snabbkonsultation av det preliminära förslaget till ändrade jakttider istället för att myndigheten remitterar det preliminära förslaget. Vi bedömer dock att en sådan snabbkonsultation är önskvärd för att ta fram ett väl berett förslag till regeringen.

Vid dialogmötet för regeringsuppdraget framförde flera deltagare att det var för omständligt och arbetskrävande med två remisser – en av Naturvårdsverket och en av Regeringskansliet – i den process med en jakttidsberedning som fanns fram till år 2000.

³⁷ Ungefär de aktörer som är representerade i dagens råd för rovdjursfrågor, klöviltråd och storfågelforum.

5.1.4 Processbeskrivning

I detta avsnitt beskrivs de olika delarna i den föreslagna översynsprocessen. Processen är tänkt att bestå av följande steg:

1. Förslagsperiod
2. Identifiera och hantera kunskapsbrist
3. Ta fram ett preliminärt förslag
4. Snabbkonsultation
5. Ta fram ett reviderat förslag
6. Regeringskansliets beredning

FÖRSLAGSPERIOD

Naturvårdsverket inleder översynsarbetet med en förslagsperiod. Under denna period ges berörda aktörer möjlighet att lämna förslag på jaktidsändringar till Naturvårdsverket. Naturvårdsverket bör göra det enkelt att lämna förslag – till exempel genom att möjliggöra att lämna förslag genom verkets webbsidor. För att i stor utsträckning få användbara förslag bör verket informera om riktlinjerna för jakttider i anslutning till information om förslagsperioden.

Datumen för förslagsperioden bör vara kända i förväg så att det finns en möjlighet för berörda aktörer att förbereda välmotiverade förslag.

IDENTIFIERA OCH HANTERA KUNSKAPSBRIST

I detta skede av översynen ingår att identifiera och hantera kunskapsbehov samt även identifiera vilka arter som kan vara aktuella för jaktidsändring. Kunskapsbehov kan behöva åtgärdas på kort sikt, dvs. inom ramen för den pågående jaktidsöversynen, eller på lång sikt, inför kommande översyner. Under denna del av översynen tar Naturvårdsverket i dialog med jaktidsutskottet fram ett underlag om kunskapsbehov på kort- och lång sikt. Detta underlag kan sedan användas som grund för beställningar av kunskapsunderlag. Den exakta utformningen av arbetet bör ske när Naturvårdsverket fått ett uppdrag att genomföra översyner. Naturvårdsverket skulle, likt den danska jaktidsberedningen, kunna beställa en vetenskaplig rapport med uppdaterad kunskap om de biologiska och jaktliga förhållanden som är relevanta för bedömningen av jakttider och jaktformer mm. I rapporten skulle även förvaltningsmässiga utmaningar och problem kunna presenteras likväl som en genomgång av behovet av ny vetenskaplig kunskap från forskning och övervakning. Kunskapsunderlag som kan vara viktiga att ta i beaktande förutom aktuell forskning är bland annat inventeringsdata, avskjutningsstatistik, viltskadestatistik och status för olika viltsjukdomar. Det är också viktigt att följa utvecklingen av viltpopulationerna i andra länder, inte minst i våra nordiska grannländer, men också att följa vad som sker med andra länders jakttider mm.

En del av de kunskapsbehov som identifieras kan komma att omhändertas av viltförvaltningen genom nya övervakningsdata eller genom riktad finansiering av försöks- och utvecklingsverksamhet med betydelse för översyn av jakttider.

Naturvårdsverkets finansiering av forskning via medel ur Viltvårdsfonden bidrar till att det redan idag löpande och långsiktigt tas fram ny kunskap med betydelse för olika jaktidsfrågor. Vid behov kan särskilt angelägna forskningsbehov relaterade till jakttider lyftas fram i samband med forskningsutlysningar. Angelägna kunskapsområden för viltförvaltningen lyfts fram i Naturvårdsverkets femåriga forskningsstrategi för medel ur Viltvårdsfonden och kan även inkludera kunskapsbehov med relevans för jaktidsöversyner.

TA FRAM PRELIMINÄRT FÖRSLAG

Naturvårdsverket bör utifrån inkomna förslag, bedömningar av vilka arter som kan vara aktuella för jakttidsändringar och de kunskapsunderlag som beskrivs i föregående avsnitt ta fram ett preliminärt förslag till jakttidsändringar. Förslaget bör inkludera en beskrivning av skälen till de preliminära jakttidsändringarna.

Det preliminära förslaget till jakttidsändringar bör stämmas av med jakttidsutskottet.

SNABBKONSULTATION

Efter avstämning med jakttidsutskottet och eventuella följdjusteringar bör jakttidsförslaget publiceras för snabbkonsultation. Konsultationen bör pågå i 3-4 veckor och bör begränsas till Naturvårdsverkets preliminära förslag till jakttidsändringar, dvs. det är i detta skede inte aktuellt att ta emot förslag på ändrade jakttider för andra arter eller jaktformer än de som omfattas av det preliminära förslaget.

Naturvårdsverket bör göra det enkelt att lämna synpunkter vid konsultationen och bör sträva efter att styra synpunkterna till de delar av förslaget där myndigheten är särskilt angelägen om att ta del av olika aktörers synpunkter.

TA FRAM ETT REVIDERAT FÖRSLAG

Efter snabbkonsultationen revideras vid behov förslaget till jakttidsändringar. Om det sker större ändringar av förslaget bör dessa stämmas av med jakttidsutskottet. Därefter beslutar om och redovisar Naturvårdsverket översynen med förslag till jakttidsändringar till regeringen.

5.1.5 Tidsaspekter

Naturvårdsverket bedömer att myndighetens arbete med översynen bör pågå under 1,5 år. Arbetet bör starta i januari det första året och senast den 30 juni året därpå redovisas till regeringen. Därefter bör Regeringskansliets beredning ta som längst 9 månader så att ett beslut tas senast i mars det tredje året och ändringarna kan träda i kraft den 1 juli det tredje året.

Det finns stora fördelar med att jakttidsändringar träder i kraft den 1 juli eftersom det nya jaktåret inleds vid denna tidpunkt varje år. Inför jaktårsskiftet får samtliga jägare ett utskick från Naturvårdsverket som innehåller information om betalning av årets viltvårdsavgift och om andra jaktliga frågor. Utskicket är ett mycket bra tillfälle att informera jägarna om förändringar av jakttider. Inför det nya jaktåret distribuerar även jägarorganisationerna behändiga förteckningar över jakttider till sina medlemmar. För att kunna informera om nya jakttider i dessa publikationer bör regeringen senast i mars månad besluta om ändringarna.

Vi gör bedömningen att Naturvårdsverkets arbete med den första översynen bör få ta något längre tid än de därpå följande översynerna, två år, för att inkludera framtagandet av riktlinjer för jakttider. Ett Gantt-schema för förslaget till översynsprocess finns i tabell 1.

	År 1	År 2	År 3
1. Dödlinje initiala externa förslag	■		
2. Identifiera och åtgärda/hantera kunskapsbrist och identifiera vilka arter som är aktuella för ändring.			
<i>Ta fram en pm om kunskapsbrist inkl. jakttidsutskott ger inspel.</i>	■		
<i>Kunskapsammansättningar tas fram</i>	■		
<i>Långsiktiga kunskapsbehov spelas in i andra processer</i>	■		
3. Ta fram ett preliminärt förslag			
<i>Ta fram förslag inkl. dialog med jakttidsutskott</i>		■	
4. Snabbkonsultation			
<i>Per e-post en månad jakttidsutskott, viltråd och andra närmast berörda aktörer.</i>		■	
5. Ta fram ett reviderat förslag			
<i>Möte med utskottet</i>		■	
<i>Ändra förslaget</i>		■	
<i>Redovisning till regeringen</i>		30/6	
7. Regeringskansliets beredning fram till beslut			
<i>Remittering</i>		■	
<i>Regeringens beslut</i>			Mar
<i>Nya jakttider träder i kraft</i>			1/7

Tabell 1. Gantt-schema för förslaget till process för jakttidsöversyn.

5.1.6 Författningsförslag

Naturvårdsverket föreslår att huvudförslaget i denna redovisning författningsregleras genom ett tillägg i jaktförordningen.

REGLERING I JAKTFÖRORDNINGEN

Den föreslagna regleringen hanterar översyn av jakttider för alla arter och bör därför inte sammanblandas med tider för jakt efter någon särskild art.

Naturvårdsverkets förslag är därför att det efter 48 § jaktförordningen införs en ny rubrik och en ny bestämmelse 48 a §:

Översyn av tider för jakt

48 a § Naturvårdsverket ska vart sjätte år se över de jakttider som regleras i denna förordning och vid behov föreslå förändringar till regeringen.

BEMYNDIGANDE I JAKTLAGEN

Införandet av den föreslagna bestämmelsen i jaktförordningen förutsätter eventuellt att det finns ett bemyndigande i jaktlagen (1987:259). Frågan är om det i jaktlagens nuvarande lydelse finns någon bestämmelse som kan tillämpas för detta ändamål eller om den föreslagna bestämmelsen ingår i regeringens restkompetens och därför inte kräver ett särskilt bemyndigande. Efter en genomgång av bestämmelserna i jaktlagen bedömer Naturvårdsverket att det inte finns någon bestämmelse för den föreslagna regleringen som skulle kunna tillämpas som bemyndigande. Naturvårdsverket har inte bedömt om den föreslagna regleringen ingår i regeringens restkompetens. Om regeringen bedömer att den inte ingår i restkompetensen föreslår Naturvårdsverket att ett bemyndigande för regeringen införs genom en ny punkt 5 i 29 § jaktlagen:

Regeringen får meddela föreskrifter om

5. att uppdra åt en förvaltningsmyndighet att se över när olika slag av vilt får jagas.

6 Konsekvenser

6.1 Problembeskrivning och referensalternativ

En redovisning av problembilden finns i avsnitt 3. Kortfattat kan det anföras att bristen på regelbunden översyn av jakttiderna är ett hinder för en adaptiv viltförvaltning.

Referensalternativet är vad som skulle ske om inga förändringar sker i beredningen av jakttidsändringar. Referensalternativet innebär att ingen aktör har i uppdrag att genomföra regelbundna översyner av de jakttider som regleras av jaktförordningen. Olika aktörer skulle fortsätta att lämna förslag om ändrade jakttider till regeringen. Referensalternativet skulle innebära att problembilden kvarstår.

6.2 Förslaget

Vårt förslag är att Naturvårdsverket får ansvar för att regelbundet se över de jakttider som regleras av jaktförordningen och vid behov föreslå förändringar till regeringen. Vi föreslår att ett särskilt tidsbegränsat jakttidsutskott vid det planerade nationella viltrådet bildas i samband med översynen av jakttiderna och stöder Naturvårdsverkets arbete med översynerna. Vårt förslag innehåller även andra komponenter som ska bidra till att berörda aktörer kan vara delaktiga i översynen av jakttiderna genom att lämna initiala förslag och ge synpunkter på ett preliminärt förslag till jakttidsförändringar. Se kapitel 5 för mer information om förslaget.

6.2.1 Alternativa handlingsvägar

Alternativa handlingsvägar är i huvudsak att:

- A. En annan aktör än Naturvårdsverket får uppdraget att genomföra översyner av jakttider.
- B. Att översynerna inte sker regelbundet utan på initiativ av regeringen i form av till exempel ett särskilt regeringsuppdrag.

6.3 Konsekvenser av förslaget

6.3.1 Berörda aktörer

Förslaget innebär att den svenska viltförvaltningen får ett tydligare och mer transparent system för ändring av de jakttider som regleras i jaktförordningen. Förändringen berör främst enskilda jägare, Regeringskansliet och Naturvårdsverket. Vidare berörs intresseorganisationer för jakt, naturskydd och annan markanvändning.

6.3.2 En förbättrad viltförvaltning

Berörda intressenter får en tydligare process med i förväg definierade möjligheter att lämna förslag på jakttidsändringar och lämna synpunkter på ett preliminärt förslag till jakttidsändringar.

Förslaget bedöms förbättra berörda aktörers välfärd genom ökad tydlighet, transparens, delaktighet och adaptivitet i den del av viltförvaltningen som rör jakttider. Ett tydligt och transparent system förbättrar berörda aktörers – främst organisationer för jakt, areella näringar och naturskydd – insyn i arbetet med att se över jakttider.

Förslaget bedöms leda till en viltförvaltning som är mer adaptiv, transparent och tydlig. En sådan förvaltning har långsiktiga förutsättningar att bli mer legitim.

6.3.3 Kostnadsmässiga konsekvenser

STATSFINANSIELLA KONSEKVENSER

Naturvårdsverket får ansvaret för att handlägga förslag till jakttidsändringar och för att regelbundet se över de jakttider som regleras av jaktförordningen. Förslaget skulle innebära att Regeringskansliet inte längre tar emot förslag på ändringar av jakttider som kommer spridda över tid utan får ett samlat och berett förslag vart sjätte år.

Förslaget innebär ökade arbetsuppgifter för Naturvårdsverket.

Förslaget medför sannolikt att Regeringskansliet får färre externa förslag på jakttidsändringar. Vart sjätte år måste Regeringskansliet bereda Naturvårdsverkets redovisning av översynen och förslag på jakttidsändringar. Därutöver kan Regeringskansliet behöva bereda enstaka förslag från Naturvårdsverket. Sammantaget bedöms förslaget medföra en något minskad arbetsmängd för Regeringskansliet.

Förslaget medför kostnader för Naturvårdsverkets översyner av jakttiderna. Kostnaden bedöms i huvudsak bestå av Naturvårdsverkets personalkostnader och medel för eventuella mindre konsultuppdrag. Omfattningen av Naturvårdsverkets personalkostnader bedöms motsvara ett årsarbete under den 18-månadersperiod som översynen pågår. Kostnaden bedöms uppgå till 1 250 tkr under en 18-månadersperiod vart sjätte år. Kostnaden för Naturvårdsverkets personal (1 000 tkr) bedöms finansieras med Naturvårdsverkets förvaltningsanslag, anslag 1:1 Naturvårdsverket UO 20 och kostnaden för konsultmedel (250 tkr) med Anslag 1:3 Åtgärder för värdefull natur UO 20. Kostnaderna bedöms rymmas inom nuvarande anslagsnivåer.

Totalt bedöms inte de statsfinansiella kostnaderna påverkas i någon nämnvärd omfattning. Däremot sker en förskjutning av arbete, och därmed resurser, från

Regeringskansliet till Naturvårdsverket. Jämfört med de alternativa handlingsvägarna (A och B) bedöms inte kostnaderna av förslaget skilja sig åt.

EKONOMIN FÖR FÖRETAG

Förslaget bedöms inte medföra konsekvenser för ekonomin för företag.

6.3.4 Övriga konsekvenser

LÄNDER UTANFÖR SVERIGE

Förslaget bedöms inte medföra konsekvenser för länder utanför Sverige.

7 Källförteckning

Aarhus Universitet (2016). Asferg, T., Clausen, P., Christensen, T.K., Bregnballe, T., Clausen, K.K., Elmeros, M., Fox, A.D., Haugaard, L., Holm, T.E., Laursen, K., Madsen, A.B., Madsen, J., Nielsen, R.D., Sunde, P. & Therkildsen, O.R. 2016. *Vildtbestande og jagttider I Danmark: Det biologiske grundlag for jagttidsrevisionen 2018*. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 140 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 195. <http://dce2.au.dk/pub/SR195.pdf>

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar.

Forskrift om jakt- og fangsttider samt sankning av egg og dun for jaktseasonene fra og med 1. april 2017 til og med 31. mars 2022 (FOR-2017-01-25-106).

Förordning om ändring i jaktförordningen (SFS 2012: 466)

Förordning om ändring i jaktförordningen (SFS 2012:590)

Jaktförordning (SFS 1987:905)

Jaktlag (SFS 1987:259)

Jordbruksdepartementet (2012). Regeringsbeslut, Dir. 2012:77: Kommittédirektiv Översyn av jaktlagstiftningen, m.m.

Lov om jakt og fangst av vilt (viltloven) (LOV-1981-05-29-38).

Miljødirektoratet (2017). *Nye jakt- og fangsttider samt sankning av egg og dun for perioden 1. april 2017 – 31. mars 2022*. Høringsnotat

Miljö- och energidepartementet (2016). Regeringsbeslut, M2016/02982/S(delvis) M2016/02923/S, M2016/02948/Mm m.fl.: Regleringsbrev för budgetåret 2017 avseende Naturvårdsverket.

Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter björn (NFS 2010:7)

Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lo (NFS 2010:15).

Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter varg (NFS 2014:24),

Naturvårdsverket (2000). Skrivelse till Jordbruksdepartementet, Dnr 412-2173-99 Nf. Förslag till jakttider enligt 2, 5, 26 §§ jaktförordningen.

Naturvårdsverket (2014). *Viltet och viltförvaltningen, forskningsstrategi för perioden 2015-2020 för Naturvårdsverkets forskningsmedel ur Viltvårdsfonden.*

Naturvårdsverket (2015). *Strategi för svensk viltförvaltning – med mål och åtgärder för Naturvårdsverket.*

Riistakolmiot (2017). Vad är triangelinventering?

<https://www.riistakolmiot.fi/sv/riistakolmio/vad-ar-triangelinventering/>

Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter

SOU 2013:71 *Viltmyndigheten – jakt och viltförvaltning i en ny tid* (2013). Delbetänkande av Jaktlagsutredningen.

Svenska Jägareförbundet (1975) *Ramdeklaration och ramar* (fastställda av överstyrelsen den 12-13 mars 1975 att gälla från och med jaktåret 1976/77).

Svenska Jägareförbundet (2013a). PM Jakttidsberedning 2013-03-06. Hans von Essen.

Svenska Jägareförbundet (2013b). *75 år i allmänhetens tjänst för det vilda.* Författare: Gunnar Johansson, Bernt Karlsson, Jonas Kindberg, Anja Kjellsson, JO Pettersson, Bo Sköld, Björn Sprängare och Bo Thelander. Tryck: CO-print i EU, www.co-print.se

Svenska Jägareförbundet (2016 a). Hans von Essens föredrag jakttidsseminariet på Öster malma 1 november 2016, https://jagareforbundet.se/globalassets/global/ovrigt/hans-von-essen_jakttider-en-tillbakablick.pdf

Svenska Jägareförbundet (2016 b). Rolf Brittass föredrag jakttidsseminariet på Öster malma 1 november 2016, https://jagareforbundet.se/globalassets/global/ovrigt/bilder/rolf-brittass_oversyn-av-principer-for-jakttidsramar.pdf

Muntliga källor

Aksel Bo Madsen, Aarhus Universitet, Danmark, e-post 2017-04-03.

Daniel Ligné, Svenska Jägareförbundet, muntligen 2017-05-02.

Erik Lund, Miljødirektoratet, Norge, e-post 2017-04-19, 2017-04-28 & 2017-05-30.

Rolf Brittass, Svenska Jägareförbundet e-post 2017-05-22.